

Högsta domstolen
Box 2066
103 12 Stockholm

MÅ ./. riksåklagaren ang. hot mot tjänsteman

(Svea hovrätts dom den 5 februari 2018 i mål B 4235-17)

Riksåklagaren har förelagts att svara skriftligen på överklagandet.

Inför avgivandet av svarsskrivelsen har förhören med samtliga förhörspersoner vid tings- och hovrätten inhämtats och lyssnats igenom.

Jag vill anföra följande

Inställning

Jag bestrider ändring av hovrätts dom. Jag avstyrker prövningstillstånd.

Bakgrund

MÅ har dömts för hot mot tjänsteman. Påföljden har bestämts till villkorlig dom i förening med dagsböter 40 å 460 kr.

Enligt det åtal som ligger till grund för domarna har MÅ i samband med polisförhör angripit EA med hot om våld i hennes myndighetsutövning när hon utrett ett misstänkt brott. Det hände den 21 januari 2016 i Uppsala, Uppsala kommun. MÅ har uttalat att om något händer honom så kommer EA, hennes man och hennes hund att försvinna. Hotet har varit ägnat att hos EA framkalla allvarlig fruktan för egen eller annans säkerhet till person och egendom.

Överklagandet till Högsta domstolen

MÅ yrkar att åtalet ska ogillas.

Han gör gällande att det på grund av ny bevisning finns synnerliga skäl för prövningstillstånd. Han åberopar förhör med kyrkvaktmästaren KW till styrkande av att hon var närvarande under de telefonsamtal han hade med EA, varvid han drabbades av lågt blodsocker och KW vidtog åtgärder för att han skulle bli normal igen. KW ska också höras om att hon efter dessa samtal, vilka han hade med den kvinnliga polisen, berättade för honom, som inte var riktigt kontaktbar, att han betett som ett svin och att han borde be polisen om ursäkt.

MÅ har i Högsta domstolen gett in och åberopat en skrift av KW.

Grunderna för min inställning

Prövningstillstånd på grund av synnerliga skäl

För att Högsta domstolen ska pröva hovrättens dom krävs prövningstillstånd. Förutsättningarna för att Högsta domstolen ska bevilja prövningstillstånd framgår av 54 kap. 10 § första stycket rättegångsbalken.

Jag vill inledningsvis jag framhålla att det enligt min uppfattning inte finns något prejudikatintresse i att Högsta domstolen prövar MÅs överklagande. Jag avstyrker därför prövningstillstånd på denna grund.

Prövningstillstånd får enligt 54 kap. 10 § första stycket 2 rättegångsbalken meddelas om det finns synnerliga skäl för en sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att domvilla förekommit eller att målets utgång i hovrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

I propositionen till den nu aktuella bestämmelsen uttalades att utrymmet för prövningstillstånd vid sidan av prejudikatdispensen bör vara ytterst begränsat. De fall som kan komma i fråga är resningsfallen och därmed jämförbara mycket sällsynta situationer. Vidare angavs att prövningstillstånd bör kunna medges i den utsträckning som de extraordinära rättsmedlen kan tillämpas. Den närmare innebörd som resnings- och domvillogrunderna getts i praxis bör vara vägledande också inom den ordinära fullföljdens ram (se prop. 1971:45 s. 90 f.).

Enligt huvudregeln i 58 kap. 2 § 4 rättegångsbalken får resning beviljas, om någon omständighet eller något bevis som inte tidigare har förebringats åberopas och dess förebringande sannolikt skulle ha lett till att den tilltalade frikänts eller till att brottet hänförts under en mildare straffbestämmelse än den som tillämpats (huvudregeln). Även om det inte föreligger någon sådan sannolikhet, får resning enligt samma punkt beviljas om det, med hänsyn till vad sålunda och i övrigt förekommer, finns synnerliga skäl att på nytt pröva frågan om den tilltalade har förövat det brott för vilket han dömts (tilläggsregeln).

En utgångspunkt för prövningen är det s.k. nyhetskravet. Det kravet innebär att det i princip ska vara fråga om omständigheter eller bevis som inte prövats i målet. Resning kan därför inte beviljas bara på grund av en omprövning av i målet gjord bevisvärdering.

Welamson-Munck konstaterar att oriktig bevisvärdering i och för sig inte utgör resningsgrund. Det nya materialet måste alltså ha ett visst bevisvärde. Hur stort detta värde ska vara kan emellertid inte ens teoretiskt anges generellt. Det är nämligen klart, att det nya materialets värde måste sättas i relation till värdet av den tidigare förebringade bevisningen. Ju mera övertygande den tidigare bevisningen till stöd för domen ter sig, desto större krav måste ställas på det nya materialet för att resning ska komma i fråga. Principiellt är det relevanta vid prövning av en resningsfråga inte hur resningsinstansen själv skulle vilja

avgöra målet utan hur den domstol som avgjort det skulle ha dömt om den haft tillgång till det nya materialet. Praktiskt sett har man emellertid sällan någon grund för att anta annat än att denna hypotetiska bedömning sammanfaller med resningsinstansens egen bedömning av det samlade bevismaterialet. Den prövning av det nya materialets betydelse som ska ske i resningsärendet måste därför kunna involvera – och torde i praktiken oftast involvera – en omprövning av värdet av tidigare förebringad bevisning. (Lars Welamson och Johan Munck, Rättegång VI, 4 uppl. 2011, s. 201. Se även NJA 2010 s. 295 p. 14 och 15, NJA 2011 s. 254 p. 16, NJA 2016 N 17 p. 15 samt Högsta domstolens avgörande den 21 mars 2018 i mål Ö 4066-17 p. 27).

Som nämnts krävs för beviljande av resning enligt tilläggsregeln i 58 kap. 2 § 4 rättegångsbalken att det finns synnerliga skäl att på nytt pröva frågan om den tilltalade har förövat det brott för vilket han dömts. Vidare krävs att någon ny omständighet eller något nytt bevis tillkommit. Tilläggsregeln är avsedd att utgöra en undantagsregel och kan enligt Welamson-Munck inte rimligtvis ges en tolkning enligt vilket kravet på sannolikhet skulle nedsättas generellt. I så fall skulle ju huvudbestämmelsen med dess sannolikhetskrav bli helt meningslös. I stället måste tilläggsregelns rekvisit ”synnerliga skäl” och hänvisningen till vad ”i övrigt förekommer” ges tillämpningen att sannolikhetskravet nedsätts endast när särskilda omständigheter föreligger (se Welamson och Munck, a.a., s. 203).

I NJA 1992 s. 625 uttalade Högsta domstolen att resning får beviljas enligt tilläggsregeln bl.a. om det med hänsyn till ny återopad bevisning och vad som i övrigt förekommit finns synnerliga skäl att på nytt pröva frågan, om den tilltalade förövat det brott för vilket han dömts. Med hänsyn till det uppställda kravet på synnerliga skäl och med beaktande av att resning är ett extraordinärt rättsmedel bör tilläggsregeln ges en restriktiv tillämpning. Högsta domstolen uttalar att regeln i fall av ny bevisning bör användas endast om de nya bevisen till följd av särskilda omständigheter är ägnade att framkalla tvivelsmål om den tilltalades skuld till brottet. En sådan särskild omständighet anges kunna vara att resonemanget i den dom resningsansökningen avser verkar mindre övertygande i belysning av de nya bevisen. (Se även Högsta domstolens avgörande den 21 mars 2018 i mål Ö 4066-17 p. 25).

Min bedömning

Hovrätten uttalar i sina domskäl följande angående MÅs invändning om bristande uppsåt.

Enligt vad som kommit fram genom förhöret med EA var MÅ upprörd vid samtalet och framförde hotet två gånger. Av utredningen framgår vidare att MÅ dagen därpå skickade ett sms till EA där han bad om ursäkt för sitt uppträdande vid samtalet och hänvisade till att han levde under stor press och stress.

Enligt hovrätten visar den nyssnämnda utredningen att MÅ, i det upprörda tillstånd som han befann sig i eftersom polisen – enligt hans uppfattning – inte gjorde vad de borde med hans polisanmälan, var väl medveten om vad han sade. Hovrätten tar alltså inte fasta på hans invändning om att han på grund av låg blodsockerhalt inte visste vad han sade. Tingsrättens dom ska därför inte ändras i skuldfrågan.

Vid genomlysningen av förhören vid tings- och hovrätten har framkommit (vilket inte finns antecknat i tings- eller hovrättens domar) att MÅ dagen efter samtalet med EA hade kontakt med en polisman vid polisens personskydd, att han till den polismannen uppgett att han sagt dumma saker till EA, varvid polismannen uppgett till MÅ att det var det dummaste han kunde ha gjort, varvid MÅ skickade sms till EA där han bad om ursäkt för sitt beteende.

I de av åklagaren återopade sms:en (förundersökningsprotokollet s. 5) har MÅ skrivit följande. ”Hej, vill be om ursäkt för mitt uppförande igår under vårt samtal. Det är oförlåtligt men jag upplever att jag lever under stor press och stress”.

Enligt min mening talar formuleringen i sms:et med styrka för att MÅ varit väl medveten om sitt samtal med EA och hur han uttryckt sig i samtalet med henne.

Mot bakgrund härav och vad hovrätten uttalat är det enligt min uppfattning inte sannolikt att hovrätten, om KWs uppgifter lagts fram där, hade frikänt MÅ. Inte heller finns det enligt min uppfattning på grundval av dessa uppgifter synnerliga skäl att på nytt pröva MÅs skuld. Jag avstyrker prövningstillstånd.

För det fall prövningstillstånd meddelas kan förundersökningen komma att kompletteras med förhör med den polisman vid polisens personskydd som hade kontakt med MÅ dagen efter telefonsamtalet med EA.

Bevisning

Jag ber att få återkomma med bevisuppgift och med mina synpunkter på målets fortsatta handläggning för det fall prövningstillstånd meddelas.

Kerstin Skarp

My Hedström

Kopia till

Utvecklingscentrum Malmö
Åklagarkammaren i Uppsala (AM-11080-16)
Kammaråklagararen Thomas Bälter Nordenman